

Текст для аудіювання

Колись в Україні жила дівчина, яка володіла рідкісним даром – уміла почути, про що шепочуть трави, чому стогне земля, який біль ховають у собі прадавні могили. А потім усе переливала в пісні. І линули вони Україною, і кожному промовляли до серця. Почув про те султан турецький і вирішив викрасти дівчину: хай мою країну славлять її пісні.

Темної ночі схопили чужинці дівчину і повезли в чужий край. Привезли бранку до султана, він наказав їй заспівати. Та дівчина промовила: «У золотій клітці пташка не співає». Розгніваний володар наказав кинути непокірну до в'язниці і тримати її, доки не згодиться співати. А до султана поз'їжджалися гості. Той наказав привести дівчину. Лютував, кричав, але з вуст її не злинув жоден звук. Тоді прошепотів по-зміїному:
– Я накажу замучити тебе!

Хвильку повагавшись, дівчина погодилася. Хотіли переодягти її в пишне вбрання, та вона сказала, що тоді зовсім не буде співати. Так у рідній вишиваночці, перев'язавши голову стрічкою, пішла до зали.

Коли залунала пісня, усі закам'яніли: пісня проклинала неволю, кликала на поміч рідну землю, виливала тугу за рідним краєм, любим і прекрасним... Та ледь розтанули останні звуки пісні, побілілий від люті володар наказав замурувати дівчину навіки у в'язниці.

А пісня вільним птахом полинула в рідний край. Зажурилися краєни, що землячка в неволі. Почув про те і її наречений. Зібрався йти визволяти, а його побратими кажуть: «Це не тільки твоя кохана в неволі – це наша українська пісня поневолена...». Пішли разом.

Довгою і тяжкою була дорога. Один за одним гинули побратими. До в'язниці дійшов тільки наречений. І тут його схопила сторожа. Така розпука охопила хлопця, що сам собою виплеснувся вогненний спів. Така тужлива й благальна була пісня, що сторожа, мов заворожена, відчинила в'язницю і випустила полонянку.

Мов пара переляканих голуб'ят, кинулися козак із нареченою геть від страшного місця.

А вартіві, коли отямилася, доповіли султанові про втечу. Він затупотів ногами, вимагаючи схопити втікачів. Почули закохані, що за ними женуться. Тоді й мовила дівчина:

– Прощавай, коханий. Мене зараз не стане... Та ти завжди чутимеш мій голос, співатимеш мої пісні.

Пригорнулася до свого милого... Так і захопили їх переслідувачі. Та лиш торкнулися до дівчини, як вона зникла, а на землю, жалібно зойкнувши струнами, упав дивовижний музичний інструмент. Оторопіли чужинці. А тоді кинулися до козака, люто катували його і наостанок осліпили. Так і лишили непритомного посеред чужого степу.

Зранений юнак довго лежав нерухомо. Раптом почув дивний передзвін. Навпомацки знайшов інструмент, торкнувся струн. І озвалися вони голосом

коханої. Кликали встати, іти на рідну землю. Пригорнув хлопець Кобзу (бо так називали дівчину – те слово означало: скарбниця). Проспівав-простогнав: – Кобзо моя, дружино вірная...

Поволеньки встав і, долаючи нелюдські муки, попростував до рідного краю.

Відтоді з'явилися в нас кобзарі. Співають вони про рідну землю, про її болі-смуток, радощі, долю-недолю. Виповідають про все цеструни дзвоном, а кобзарі – співом (3 посібн.)(442 слова).

Післятекстові завдання

Методична ремарка.

Програмою передбачено шість післятекстових запитань для учнів п'ятого класу. Проте ми подаємо одинадцять, останнє з яких оцінюється двома балами. Учитель може запропонувати їх, урахувавши специфіку класу, або ж обрати з поданих будь-які шість.

1. Дівчина славилася вмінням

А вишивати

Б співати

В танцювати

Г лікувати

2. Султан вирішив викрасти дівчину, щоб

А узяти собі за дружину

Б її пісні славили його країну

В розлучити її з коханим

Г продати її в рабство

3. Дівчина відмовилася співати, бо

А їй не сподобався султан

Б їй не сподобалася країна

В не хотіла співати в неволі

Г тужила за своїм коханим

4.Хлопця і дівчину, які втікають із чужини, порівняно з

А хоробрими соколятами

Б знесиленими журавлями

В закоханими лебедями

Г переляканими голуб'ятами

5.Коли залунала пісня, султанові гості

А злякалися

Б заплакали

В закам'яніли

Г розлютилися

6.Разом із нареченим пішли визволитидівчину його побратими, тому що

А були закохані в дівчину

Б прагнули допомогти другові

В хотіли визволити пісню

Г хотіли випробувати свої сили

7.Нареченому вдалося визволити дівчину,

А підкупивши варту

Б заспівавши пісню

В б'ючись зі зброєю в руках

Г непомітно пробравшись до в'язниці

8. Слово кобза означає

А скарбниця

Б пісня

В наречена

Г кохана

9. У легенді сказано, що кобзарі співають про

А долю рідної землі

Б смерть закоханих на чужині

В жорстокість чужинців

Г подвиги козаків-запорожців

10. Укажіть стиль і тип мовлення

А розмовний, розповідь

Б художній, розповідь

В художній, роздум

Г розмовний, роздум

11. У якому вбранні співала дівчина пісню перед султаном і його гостями? Чому вона вибрала саме таке вбрання?